

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE

УСТАВНИ СУД

CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 16. decembar 2013. god.
Br. ref.:RK523/13

РЕШЕЊЕ О НЕПРИХВАТЛJIVОСТИ

у

слуčaju br. KO115/13

Подносиoci

Ardian Gjini i jedanaest drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo

**Ocena ustavnosti zaključka br. 04-P-170 predsedništva Skupštine
Republike Kosovo od 22. jula 2013. god.**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

у сastavu:

Enver Hasani, predsednik
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snežhana Botusharova, sudija
Kadri Kryeziu, sudija i
Arta Rama-Hajrizi, sudija

Подносиoci zahteva

1. Zahtev su podneli Ardian Gjini, Daut Haradinaj, Ramiz Kelmendi, Time Kadrijaj, Kymete Bajraktari, Ramiz Lladrovci, Donika Kada-Bujupi, Ahmet Isufi, Xhevdet Neziraj, Teuta Haxhiu, Blerim Shala i Burim Ramadani - svi poslanici Skupštine Republike Kosovo.

Osporene odluke

2. Podnosioci zahteva osporavaju ustavnost zaključka predsedništva Skupštine Republike Kosovo (u daljem tekstu: predsedništvo Skupštine) br. 04-P-170 od 22. jula 2013. god.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar ovog zahteva je ustavnost zaključka predsedništva Skupštine. Podnosioci zahteva tvrde da osporeni zaključak nije u saglasnosti sa članom 67. Ustava.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članovima 113.5. i 67. Ustava, članu 42. Zakona i pravilu 36. Poslovnika o radu.

Postupak pred Sudom

5. Dana 29. jula 2013. god., podnosioci su podneli zahtev Sudu.
6. Istog dana, predsednik je imenovao sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca. Takođe, istog dana, odlukom br. KSH. KO115/13, predsednik je imenovao Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 5. avgusta 2013. god., Sud je obavestio podnosioce zahteva da je zahtev registrovan u Sudu.
8. Istog dana, Sud je obavestio predsednika Skupštine o zahtevu i pozvao Skupštinu da odgovori i/ili dostavi bilo koji dokument za koji smatra da je neophodan u roku od trideset dana.
9. Dana 7. avgusta 2013. god., Sud je primio sledeće dokumente od predsednika Skupštine: transkript sa sastanka predsedništva održanog dana 22. jula 2013. god., zapisnik sa sastanka predsedništva takođe održanog dana 22. jula 2013. god. i zaključka br. 04-P-170 od 22. jula 2013. god.
10. Dana 14. novembra 2013. god., Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica onako kako su ih izneli podnosioci zahteva

11. Nakon izbora od 2010. god., Alijansa za budućnost Kosova (AAK) je ušla u Skupštinu sa 13 poslanika koji čine parlamentarnu grupu AAK-a, da bi se kasnije smanjila na 12 poslanika nakon povlačenja poslanika Ukë Rugove.
12. Nakon istih izbora, pokret Vetëvendosje je ušao u koaliciju u Skupštini sa Pokretom za ujedinjenje tako što su zajedno formirali parlamentarnu grupu od 14 poslanika.

13. Pokret Vetëvendosje je onda postao treća najveća stranka i AAK četvrta najveća stranka u Skupštini Kosova.
14. U septembru 2011. god., Pokret za ujedinjenje sa svoja dva poslanika se povlači iz parlamentarne grupe Vetëvendosje.
15. Dana 5. jula 2013. god., poslanica Alma Lama je javno potvrdila svoje povlačenje iz parlamentarne grupe Vetëvendosje.
16. Povlačenje dva poslanika Pokreta za ujedinjenje i poslanice Alme Lame je ostavilo parlamentarnu grupu Vetëvendosje sa 11 poslanika, jedan poslanik manje od parlamentarne grupe AAK-a. U tom trenutku, parlamentarna grupa AAK je postala treća po veličini parlamentarna grupa u Skupštini.
17. Parlamentarna grupa AAK-a je 15. jula 2013. god. podnela zahtev predsedništvu Skupštine, koji glasi kao što sledi:

*“Na osnovu člana 67. tačke 3. Ustava Republike Kosovo, nakon izmene broja poslanika u parlamentarnim grupama, tražim od Vas da sprovedete postupke u skladu sa Ustavom do imenovanja potpredsednika Skupštine iz redova parlamentarne grupe Alijanse za budućnost Kosova (AAK).
Pošto Poslovnik o radu Skupštine nije usklađen sa Ustavom, onda treba da se poštuje princip pravne hijerarhije na Kosovu.
Takođe, sedišta u Skupštini i redosled u zvaničnim dokumentima treba da se organizuju prema trenutnoj političkoj snazi u Skupštini.”*
18. Uz zahtev podnosioci zahteva su podneli kopiju zahteva upućenog predsedništvu Skupštine od 15. jula 2013. i nazvali ga „dokazom br. 1“.
19. Dana 22. jula 2013. god., predsedništvo Skupštine je nakon razmatranja zahteva donelo osporeni zaključak koji glasi kao što sledi:

“Predsedništvo ne podržava zahtev parlamentarne grupe AAK o imenovanju potpredsednika Skupštine Republike Kosovo iz redova poslanika ove parlamentarne grupe.”

20. U prilogu njihovog zahteva podnosioci zahteva su takođe podneli kopiju osporenog zaključka od 22. jula 2013. i nazvali su ga „dokazom br. 2“.

Argumente koje su izneli podnosioci zahteva

21. Podnosioci zahteva tvrde da zahtev ispunjava uslove za prihvatljivost predviđene u članu 113.5. Ustava koji glasi kao što sledi:

“Deset (10) ili više poslanika Skupštine može, u roku od osam (8) dana od usvajanja, da ospori ustavnost bilo kog zakona koji je usvojila Skupština, kako zbog sadržaja tako i zbog procedure sprovodenja.” [Srpska verzija se razlikuje od engleske i albanske verzije]
22. Podnosioci zahteva, *inter alia*, tvrde da, „definicija izraza ‘odluka Skupštine’ onako kako se upotrebljava u članu 113.5. Ustava nije navedena ni u Ustavu

niti u Zakonu o Ustavnom суду koji reguliše procedure predviđene članom 113.5. Ustava...“ Podnosioci zahteva stoga tvrde da je neophodno da se analiziraju ustavna i zakonska svojstva zaključka i organa koji je doneo zaključak, tj. predsedništvo Skupštine.

23. Nakon brojnih argumenata u zahtevu, podnosioci zahteva su zaključili da osporeni zaključak predsedništva Skupštine u sadašnjom slučaju treba da se tumači kao „odluka koju je usvojila Skupština“, onako kako se opisuje u članu 113.5. Ustava.
24. Podnosioci zahteva tvrde da zaključak predsednika Skupštine predstavlja odluku o ustavnim pravima političkog subjekta pošto je donet kao odgovor na zahtev parlamentarne grupe za ostvarivanje jednog navodno Ustavom zagarantovanog prava.
25. Dalje, podnosioci tvrde da zaključak predstavlja odluku koja ima pravne i ustavne posledice po političkom subjektu na tri načina:
 - i. *Zaključak predstavlja odluku konačnog karaktera, koja se odnosi na pitanja i/ili ustavna prava, koja su u isključivoj nadležnosti Ustavnog suda;*
 - ii. *Zaključak ne može da se ospori ili da podlegne kontroli redovnih sudova, pošto se odnosi na ustavna pitanja koja su u isključivoj nadležnosti Ustavnog suda.*
 - iii. *Shodno tome, na osnovu gore navedenih tačaka (i) i (ii), zaključak može da se ospori samo u Ustavnom суду.*
26. Konačno, podnosioci zahteva tvrde da odluke predsedništva treba da se smatraju „*odlukom koju je usvojila Skupština*“ prema tumačenju člana 113.5. Ustava. U tom smislu podnosioci zahteva navode:

“Ocenjujemo da činjenica da sastav organa koji je doneo zaključak odražava sastav Skupštine, proizilazi da zaključak sadrži ustavna i pravna svojstva „odluke Skupštine“, onako kako je to utvrđeno članom 113. stavom 5. Ustava. Tačnije rečeno, prema članu 67. Ustava, Predsedništvo Skupštine odražava sastav Skupštine i političku snagu i veličinu parlamentarnih grupa predstavljenih u Skupštini. Shodno tome, odluke Predsedništva odražavaju političku volju parlamentarnih grupa predstavljenih u Skupštini. Iz tog razloga, u slučaju kada odluka Skupštine ne može da se razmotri ili ne može da podlegne odlučivanju od strane Skupštine, ta odluka – u smislu člana 113. stava 5 – treba da se oceni kao odluka Skupštine.”
27. Što se tiče merituma slučaja, podnosioci zahteva tvrde da je nakon povlačenja tri poslanika člana parlamentarne grupe Vetëvendosje, ostavljajući tu grupu sa ukupno 11 poslanika, parlamentarna grupa AAK sa 12 poslanika postala treća po veličini stranka u Skupštini. Stoga, prema podnosiocima zahteva, parlamentarna grupa AAK ima pravo da ima svog predstavnika u predsedništvu Skupštine umesto parlamentarne grupe Vetëvendosje.

28. Podnosioci zahteva takođe tvrde da pravo koje potiče iz člana 67. Ustava „*pripada parlamentarnim grupama, a ne pojedincima ili političkim partijama*“ i da su ove grupe živi organi koji mogu da menjaju s vremena na vreme u sastavu i u veličini uključujući gašenje ili formiranje nove parlamentarne grupe nakon početka saziva. U podršci njihovog argumenta oni se oslanjaju na član 20.2. Poslovnika o radu Skupštine. Taj član glasi:

“... poslanik ima pravo da ravnopravno učestvuje u jednoj parlamentarnoj grupi, da se povuče iz iste, da formira novu parlamentarnu grupu, da se priključi drugoj parlamentarnoj grupi ili da deluje kao nezavisan poslanik.”

29. Podnosioci zahteva takođe navode da:

“... se prava parlamentarnih grupa ne stiču samo u slučaju konstituisanja novog saziva ... ona podležu dinamikama preko kojih može da prođe jedna parlamentarna grupa tokom vremenskog trajanja jednog saziva. To znači da jedna parlamentarna grupa, u kojoj se desila promena u redosledu prema veličini ili koja se ugasila, ne može da nastavi sa održavanjem pozicije koju je stekla samo zbog redosleda i ili/njene veličine u momentu kada je jedna takva pozicija ili mogućnost za predlaganje za jednu takvu poziciju data jednom članu ove parlamentarne grupe.”

30. Podnosioci zahteva zaključuju da:

“... u momentu kada se dogode izmene u redosledu parlamentarnih grupa, predsednik Skupštine i/ili Predsedništvo Skupštine imaju obavezu da – po službenoj dužnosti – započnu postupak za popunjavanje slobodnog mesta kandidatom koji se predlaže od strane parlamentarne grupe koja ispunjava ustavne i zakonske uslove utvrđene članom 67. Ustava.”

Ocena prihvatljivosti zahteva

31. Kako bi se utvrdilo da li može da se zahtev razmotri od strane Ustavnog suda, mora da se proceni da li je isti prihvatljiv.

32. Podnosioci su podneli zahtev shodno članu 113.5. Ustava, koji predviđa sledeće:

“Deset (10) ili više poslanika Skupštine može, u roku od osam (8) dana od usvajanja, da ospori ustavnost bilo kog zakona koji je usvojila Skupština, kako zbog sadržaja tako i zbog procedure sproveđenja.” (**srpska verzija se razlikuje od engleske i albanske verzije**)

33. Postupak za slučajeve definisane pod članom 113. 5. Ustav dalje se elaboriše u Zakonu o Ustavnom sudu, konkretno u članu 42. koji definiše tačnost podnesaka gde se navodi:

“1. Uz podnesak podnesen u skladu sa članom 113, stavom 6. Ustava se, između ostalog, podnose i sledeće informacije:

- 1.1. imena i potpisi svih poslanika Skupštine koji osporavaju ustanost zakona ili odluke donesene od strane Skupštine Republike Kosovo;
 - 1.2. Ustavne ili odredbe nekog akta ili zakona koje se tiču ovog zakona i
 - 1.3. dokazi na kojima se zasniva spor.”
34. Sud primećuje da je zahtev podnet od strane 12 poslanika Skupštine Kosova, što znači da je više od minimuma koji se zahteva članom 113.5. Ustava.
35. Sud dalje primećuje da je osporeni zaključak usvojen dana 22. jula 2013. god. od strane predsedništva Skupštine, i da je zahtev podnet 29. jula 2013. god., u vremenskom roku propisanom članom 113.5. Ustava
36. Pitanje koje se postavlja ovim zahtevom je to da li je zaključak predsedništva Skupštine „... odluka koju je usvojila Skupština...“
37. Član 113.5. Ustava dozvoljava Ustavnom суду да odluči samo o ustanosti „... bilo kog zakona koji je usvojila Skupština...“ Taj član ne ovlašćuje Sud da odlučuje o tome da li su interni akti ili odluke Skupštine u saglasnosti sa Ustavom.
38. Član 80.1. Ustava definiše način na koji Skupština usvaja odluke, i to ovako:

„... odluke ... se usvajaju od strane Skupštine većinom glasova prisutnih poslanika, osim u slučajevima kada to ovaj Ustav drugačije nalaže.“
39. Ne postoje druge odredbe u Ustavu koje definišu odluke usvojene od strane Skupštine.
40. Sud dalje primećuje da član 70.1. Ustava predviđa:

„Poslanici Skupštine su predstavnici naroda i ne podležu nikakvom prinudnom mandatu.“
41. Sledstveno, poslanici Skupštine su predstavnici naroda sa individualnim mandatom i da Skupština koju oni formiraju ima zakonodavna ovlašćenja, kao što se određuje članom 4.2. Ustava.
42. Član 67.6. Ustava predviđa da:

„Predsedništvo je odgovorno za administrativno funkcionisanje Skupštine, na način koji je propisan Poslovnikom o radu Skupštine.“
43. Sledstveno, mandat poslanika Skupštine i autoritet Skupštine se razlikuje od odgovornosti i autoriteta predsedništva Skupštine.
44. U tom pogledu, Sud bi želeo da podseti da je već razmotrio pitanje manda poslanika u svojoj presudi od 30. marta 2011. god. (slučaj br. KO29/11, Sabri Hamiti i drugi poslanici), i to kao što sledi:

„79. U ovom smislu, Sud se poziva na član 70. [Mandat poslanika] Ustava koji određuje da "Poslanici Skupštine su predstavnici naroda [...]". Pored toga, sto se tiče njihove obaveze kao poslanika, član 74. [Vršenje funkcije] Ustava predviđa da "poslanici Skupštine Kosova vrše svoju funkciju u najboljem interesu Republike Kosovo i u saglasnosti sa Ustavom, zakonima i odredbama rada Skupštine.“

45. Takođe, u presudi u slučaju br. KO-98/11 u vezi sa imunitetom poslanika Skupštine Republike Kosovo, predsednika Republike Kosovo i članova Vlade Republike Kosovo, Sud podseća da:

„88. U Ustavu se izraz "mandat" koristi i u odnosu na poslanike Skupštine pri čemu oni, kao predstavnici naroda, ne podležu nikakvom prinudnom mandatu. Mandat poslanika je individualan i počinje od dana objavljivanja rezultata izbora. Dok mandat Skupštine počinje konstitutivnom sednicom novoizabranog saziva Skupštine, mandat svakog poslanika može početi ranije. Mandat poslanika se završava ukoliko dođe do bilo koje od okolnosti propisanih u članu 70. stavu 3. Ustava. Mandat poslanika odražava njegovu/njenu predstavničku funkciju.“

46. Odluka predsedništva Skupštine se razlikuje od odluke Skupštine za koju je potrebna većina glasova poslanika Skupštine koji su prisutni i koji glasaju.
47. Da bi jedan akt Skupštine bio odluka, treba da prođe kroz proces glasanja u Skupštini onako kako se predviđa članom 65.1. Ustava.
48. Zaključak predsedništva od 22. jula 2013. god. nije usvojen većinom glasova poslanika Skupštine.
49. Takođe treba napomenuti da, kao što se propisuje članom 67. Ustava, dok se tri potpredsednika predlažu od strane tri najveće parlamentarne grupe, oni u stvari moraju da se biraju većinom glasova svih poslanika, kao što se propisuje članom 67.3. Ustava.
50. Sledstveno, nadležnost ili autoritet Suda za tumačenje ustavnih zahteva ne može da se proširi tako što bi uključio i interne akte skupštinskih organa ili odluke pojedinih članova ili službenika Skupštine.
51. Imajući na umu sva ova pitanja, Sud zaključuje da je zahtev sledstveno neprihvatljiv jer isti nije *ratione materiae* u skladu sa Ustavom.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, stoga, u skladu sa članom 113. 5. Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 36. Poslovnika o radu, dana 14. novembra 2013. god.

ODLUČUJE

- I. Jednoglasno, DA ODBACI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. Većinom glasova, da odbaci zahtev kao neprihvatljiv jer nije *ratione materiae* u skladu sa Ustavom;
- III. Ova odluka će biti dostavljena podnosiocima zahteva i predsedniku Skupštine Kosova;
- IV. Ova odluka će biti objavljena u Službenom listu, u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Robert Carolan

Predsednik Ustavnog suda

Prof. dr Enver Hasani

